

**Pestslachtofferschap en Zingeving: de Rol van Zelfvertrouwen, Extraversie,
Vriendelijkheid en Neuroticisme**

Jasmijn Madeline Bontje

ANR: 2009740

Snr: 296162

Master Thesis Klinische Kinder- en Jeugdpsychologie

Universiteit van Tilburg

Begeleider: Cedric Stalpers

Tweede Lezer: Samantha Bouwmeester

Aantal woorden: 9.056

Afstudeerjaar: 2022

Samenvatting

Pestslachtofferschap is een internationaal probleem met grote gevolgen voor het mentaal welzijn. Een van de onderdelen van mentaal welzijn is de aanwezigheid van zingeving in het leven. Dit omvat het hebben van doelen in het leven en vertrouwen in het eigen vermogen om deze doelen te bereiken. De vraag die in deze studie centraal stond was: ‘Wat is het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven, en mediëren zelfvertrouwen, extraversie, vriendelijkheid en emotionele stabiliteit (neuroticisme) deze relatie?’. Om deze vraag te kunnen beantwoorden is er, via een convenience sample, bij zowel mannen als vrouwen (N = 974) een vragenlijst afgenomen met verschillende stellingen betreffende deze variabelen. De bijbehorende hypothesen van dit onderzoek betroffen een negatief verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven en een mediërende rol van zelfvertrouwen, extraversie, vriendelijkheid en neuroticisme in deze relatie. Tegen verwachting in bleek er geen verband aanwezig tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving. Door het ontbreken van het directe verband is de mediatieketen verbroken. Vervolgens zijn toch de verbanden tussen pestslachtofferschap en de mediators, en de verbanden tussen de mediators en zingeving, bestudeerd. Hieruit bleek dat zowel neuroticisme als zelfvertrouwen een significant verband hadden met zowel slachtofferschap van pestgedrag als de aanwezigheid van zingeving. Dit zou kunnen betekenen dat de langetermijngevolgen van pestslachtofferschap minder schadelijk zijn dan gedacht. Hier is echter meer onderzoek voor nodig. In dit onderzoek werd pestslachtofferschap gemeten aan de hand van enkel één vraag. Een aanbeveling voor vervolgonderzoek is om slachtofferschap van pestgedrag uitgebreider te meten en hiermee te zorgen voor een hogere validiteit.

Steekwoorden: zingeving, pesten, zelfvertrouwen, extraversie, vriendelijkheid, neuroticisme.

Pestslachtofferschap en Zingeving: de Rol van Zelfvertrouwen, Extraversie, Vriendelijkheid en Neuroticisme

Uit onderzoek blijkt dat 34% van de Nederlandse kinderen tussen de zes en elf jaar wordt gepest. Wereldwijd ligt het percentage gepeste kinderen tussen de 10% en 50% (Jansen et al., 2012). In een onderzoek onder scholieren in de Verenigde Staten gaf één op de vijf scholieren (20,2%) aan dat hij of zij gepest werd in het jaar voorafgaand aan het onderzoek (National Center for Educational Statistics, 2019).

Pestslachtofferschap

Iemand wordt gepest als hij of zij herhaaldelijk wordt blootgesteld aan negatieve acties, uitgevoerd door leeftijdsgenoten, waarbij er sprake is van een machtsverschil tussen de dader en het slachtoffer (Olweus, 1993a; Salmivalli & Nieminen, 2002). Er zijn verschillende soorten van pestgedrag. Zo doet fysiek pestgedrag zich voor wanneer er sprake is van bijvoorbeeld slaan, schoppen, bijten of duwen. Pestgedrag kan daarnaast ook in een verbale vorm voorkomen, waarbij mensen worden nageroepen of uitgescholden. Pestgedrag komt ook voor in een non-verbale vorm. Zo kunnen er gebaren worden gemaakt om iemand te pesten. Tot slot kan iemand indirect slachtoffer worden van pestgedrag, bijvoorbeeld doordat er roddels worden verspreid over het slachtoffer of doordat er mensen tegen het slachtoffer op worden gezet (Rigby, 2002).

Er is sprake van sekseverschillen binnen pestgedrag. Zo blijkt dat jongens over het algemeen vaker slachtoffer zijn van fysiek pestgedrag, in vergelijking met meisjes. Meisjes zijn daarentegen vaker slachtoffer van indirect pestgedrag (Rigby & Bagshaw, 2003). Bij zowel jongens als meisjes komt verbaal pestgedrag het meest voor. Jongens worden over het algemeen meer gepest, maar de vergelijking is complex, aangezien jongens vaak op een andere manier worden gepest dan meisjes. Het is duidelijk dat er voornamelijk binnen een

geslacht wordt gepest en minder tussen geslachten. Tussen geslachten is er vaker sprake van jongens die meisjes pesten dan andersom (Rigby, 2002).

Er zijn consistente bevindingen van associaties tussen het slachtofferschap van pestgedrag en angstgevoelens. Op de middelbare school ervaren slachtoffers van pestgedrag meer gevoelens van angst en zorgen in vergelijking met jongeren die dit niet hebben meegemaakt (O'Brennan et al., 2009). Uit hetzelfde onderzoek bleek ook dat kinderen en adolescenten die zowel zelf pestgedrag vertonen als slachtoffer zijn van pestgedrag vaak te maken hebben met zowel externaliserende als internaliserende problemen, zoals agressie of depressieve symptomen. Ook als de lange termijn gevolgen van slachtofferschap van pestgedrag worden bestudeerd, blijkt dat dit een negatieve invloed heeft op de mentale gezondheid. Zo blijkt uit onderzoek van Sigurdson et al. (2015) dat pestslachtofferschap in de adolescentie geassocieerd kan worden met latere mentale problemen en mogelijke verandering van ontwikkeling naar een zelfstandige volwassenheid.

Doordat de angstgevoelens bij het slachtoffer van pestgedrag op zowel de korte als de lange termijn invloed hebben op iemands welzijn, is het mogelijk om pesten te onderscheiden van eenmalige agressieve acties. De angstgevoelens staan op een continuüm van lichte irritatie tot ernstige fysiologische, mentale of sociale trauma's (Lee, 2016). In de verschillende definities van pestgedrag worden angstgevoelens niet genoemd, omdat angst subjectief is en het praktisch moeilijk is om dit te meten. Er is waarschijnlijk sprake van grote individuele verschillen (Rigby, 1997).

Uit eerder besproken onderzoeken blijkt dat slachtofferschap van pestgedrag een negatieve invloed kan hebben op verschillende aspecten van het welzijn van een individu. Het welzijn wordt op een negatieve manier beïnvloed door slachtofferschap van pestgedrag, of dit nu kort of een aantal jaar geleden is (Leyara et al., 2015). Pesten is een probleem dat internationaal speelt en kan uiteindelijk zelfs leiden tot sociale terugtrekkingssymptomen,

zelfbeschadiging en suïcide (Heerde & Hemphill, 2019). Dit maakt onderzoek naar slachtofferschap van pestgedrag maatschappelijk relevant.

Aanwezigheid van zingeving

Slachtofferschap van pestgedrag heeft een negatief effect op het welzijn van mensen, meer specifiek het geestelijk welzijn. Geestelijk welzijn, soms ook wel mentale gezondheid, omvat het emotionele, psychologische en sociale welbevinden. Het is een staat waarin een individu weet waar hij of zij toe in staat is, kan omgaan met dagelijkse stress, productief taken kan uitvoeren om doelen te bereiken en in staat is om iets bij te dragen aan zijn of haar maatschappij (WHO, 2014).

Een onderdeel van geestelijk welzijn is de aanwezigheid van zingeving. Als het geestelijk welzijn beter is, is de aanwezigheid van zingeving in iemands leven sterker. Uit eerder besproken onderzoeken blijkt dat pestslachtofferschap kan leiden tot verslechtering van het geestelijk welzijn. Is er daarom ook minder sprake van aanwezigheid van zingeving als iemand slachtoffer is geweest van pestgedrag? Dit is de vraag die in dit onderzoek centraal zal staan. Hierbij wordt er verwacht dat pestslachtofferschap negatief in verband zal staan met de aanwezigheid van zingeving in het leven.

Hoewel zingeving nog weinig is onderzocht, hebben meerdere wetenschappers en onderzoekers zingeving gedefinieerd. Iemands vermogen om de wereld als waardevol te zien en om een gewaardeerd en bereikbaar levensdoel te hebben, is wat centraal staat in de definities van zingeving (Li et al., 2021). Mensen zijn op zoek naar een bepaald doel of een bepaalde coherentie in hun leven die de chaos overstijgt. Dit betreft een samenhang tussen gebeurtenissen, gevoelens en reacties, waardoor het verklaarbaar en verwerkbaar wordt. Hierdoor krijgen mensen meer grip op de werkelijkheid. Zingeving wordt ook wel beschreven als een web van connecties, begrip en interpretaties die ons helpen onze

ervaringen te begrijpen en waarmee we plannen kunnen maken om bepaalde doelen te bereiken (Steger, 2009).

Derkx et al. (2019) onderscheidt verschillende onderdelen binnen de definitie van zingeving. Hij geeft aan dat de aanwezigheid van zingeving afhangt van zeven componenten. De eerste component houdt in dat iemand zich richt op een doel en hier vervolgens zelf naar toe werkt. Ten tweede heeft hij het over morele rechtvaardigheid. Dit houdt in dat iemand, die de aanwezigheid van zingeving ervaart, in staat is om zijn of haar eigen acties te evalueren op een morele manier. We kunnen onze eigen acties definiëren als goed of fout. Ten derde spreekt Derkx et al. (2019) van eigenwaarde, wat zowel zelfrespect als zelfacceptatie beslaat. Dit is een positieve evaluatie van jezelf. De vierde component van zijn theorie is competentie. Hierbij gaat het niet over objectieve controle over een bepaalde situatie, maar voornamelijk over de controle die iemand zelf ervaart. We hebben controle nodig om te geloven dat ons leven in onze eigen handen ligt en dat we zelf beslissen wat we doen. Component nummer vijf is coherentie. Hierbij is er behoefte aan een samenhangend begrip van de realiteit, aangezien een gevoel van chaos stressvolle gevoelens kan veroorzaken. De zesde component is spanning en/of opwindning. Mensen hebben dit nodig, omdat ze nieuwsgierig zijn en om het routinematige leven te kunnen onderbreken. De zevende en laatste component van de theorie van Derkx et al. (2019) is verbondenheid. We kunnen ons verbonden voelen met andere mensen of groepen, maar ook met een god.

Als de zeven componenten van zingeving van Derkx et al. (2019) onder de loep worden genomen, kunnen er verbanden worden gelegd met het slachtofferschap van pesten. Dit zou dan ook mogelijk een verklaring kunnen zijn voor het ervaren van minder zingeving in het leven. Het is aanneembaar dat mensen die slachtoffer zijn van pestgedrag zich minder verbonden voelen met andere personen of met een groep als geheel en hierdoor minder zingeving ervaren. Daarnaast zou ook aangenomen kunnen worden dat het gevoel van

controle minder is bij mensen die slachtoffer zijn van pestgedrag. Wanneer hun wordt verteld dat ze iets niet kunnen, gaan ze hier wellicht zelf ook in geloven. De component van Derkx et al. (2019) omtrent zelfacceptatie en zelfrespect kan daarnaast ook afnemen, aangezien deze mensen vaak negatief werden bejegend. Dit kan zorgen voor een afname in zelfrespect en zelfacceptatie.

Zingeving ervaren betreft dus het hebben van een doel of missie in het leven om na te streven en daarmee het idee dat diegene in staat is om dit doel of deze missie te verwezenlijken. Als iemand veel gepest is in het verleden kan het zo zijn dat iemand gaat twijfelen aan het bestaan van een doel of een missie in zijn of haar leven. Daarnaast kan er ook twijfel ontstaan over het kunnen behalen of vervullen van bepaalde bestaande doelen en missies in iemands leven. Zo blijkt er bijvoorbeeld uit het onderzoek van Delgado et al. (2019) dat kinderen die slachtoffer zijn geweest van online pestgedrag langzamer leren en hun doelen minder snel bereiken.

Een mechanisme dat is onderbouwd aan de hand van onderzoek is het verband tussen angst en negativiteit, en een verminderde aanwezigheid van zingeving (Buzzetta et al., 2020). Ook bleek uit een studie van King et al. (2006) dat positief affect een belangrijkere voorspeller blijkt te zijn van aanwezigheid van zingeving dan het oprecht bereiken van bepaalde opgezette doelen. Vermindering van het positieve affect bij slachtofferschap van pestgedrag zou een verklaring kunnen zijn voor een vermindering van aanwezigheid van zingeving.

Wanneer iemand geen of weinig zingeving ervaart, kan dit negatieve gevolgen hebben voor een individu. Zo is zingeving negatief gecorreleerd met zelfmoordgedachten en hulpeloosheid. Bij een gebrek aan het ervaren van zingeving in het leven kunnen mensen neigen tot zelfbeschadiging, aan suïcide denken of zelfs suïcide plegen (Kleiman & Beaver, 2013). Om dit te kunnen voorkomen met interventies is er meer onderzoek nodig naar de

onderliggende redenen en in stand houdende factoren. In eerdergenoemde studies werd al duidelijk dat pestslachtofferschap juist een trigger kan zijn voor bovenstaand zelf verwondend gedrag.

Dit onderzoek kan bijdragen aan huidige studies naar de gevolgen van pestslachtofferschap en het effect hiervan op de aanwezigheid van zingeving in iemands leven. Meer onderzoek kan bijdragen aan kenniswinst betreffende beschermingsfactoren en eventuele interventies. Naast de maatschappelijke relevantie is onderzoek naar dit onderwerp ook wetenschappelijk relevant, aangezien er nog weinig onderzoek is gedaan naar het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven. Dit onderzoek kan een klein deel van dit gat opvullen.

De verwachting in dit onderzoek is dat slachtofferschap van pestgedrag niet alleen doorwerkt in depressieve symptomen en gevoelens van angst, maar ook effect heeft op de aanwezigheid van zingeving. Deze verwachting is gevormd doordat zingeving wordt gedefinieerd als doelen en missies in het leven. Verbale beschadigingen kunnen ervoor zorgen dat iemand gaat twijfelen aan zijn of haar missies en doelen en de aanwezigheid van de capaciteiten om deze doelen en missies te verwezenlijken. Dit ontstaat door een lager zelfvertrouwen en slechte academische prestaties (Henry et al., 2013).

Echter, uit verschillende onderzoeken lijkt naar voren te komen dat bepaalde persoonlijkheidstrekken een beschermde factor kunnen vormen voor de impact van heftige levensgebeurtenissen. Zo bleek eerder al dat scores op neuroticisme en extraversie een rol speelden in de mentale gevolgen na een trauma (Weinberg & Gil, 2015) en bleek vriendelijkheid een buffer te zijn voor het behouden van een goed welzijn na het slachtofferschap van pestgedrag (Zych, Farrington & Ttofi, 2019). Ook zelfvertrouwen lijkt uit onderzoek van Askeland et al. (2020) een beschermende factor te kunnen zijn voor de mentale gezondheid als er sprake is geweest van impactvolle levensgebeurtenissen. Naar deze

beschermende persoonlijkheidsfactoren is echter nog geen onderzoek gedaan in combinatie met de aanwezigheid van zingeving. Spelen deze persoonlijkheidsfactoren een rol in de relatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven?

Zelfvertrouwen

Uit het eerdergenoemde onderzoek van Henry et al. (2013) bleek dat zelfvertrouwen een rol zou spelen tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven. Zo zou het zelfvertrouwen dalen, waarna er vervolgens geen vertrouwen meer was in de doelen die eerder waren opgesteld. Uit onderzoek blijkt dat slachtoffers van pestgedrag een lager zelfvertrouwen hebben (Maliki et al., 2009; Meland et al., 2010). Dit kan verklaard worden door het feit dat slachtoffers van pestgedrag worden vernederd en er negatieve situaties ontstaan rondom het slachtoffer. Op een gegeven moment gaan de slachtoffers zelf geloven dat ze minder waard zijn dan anderen en hiermee zal hun zelfvertrouwen dalen. Het kan echter ook zo zijn dat het zelfvertrouwen van pestslachtoffers al laag was, waardoor ze een makkelijker doelwit vormden voor de daders.

Levina et al. (2018) heeft onderzoek gedaan naar het verband tussen zelfvertrouwen en zingeving. De aanwezigheid van zingeving bleek hier een positief verband te hebben met het zelfvertrouwen van de participanten. Daarnaast bleek dat zelfvertrouwen afhankelijk was van sociale activiteiten tijdens de jeugd. Slachtoffers van pestgedrag hebben vaak minder sociale activiteiten en zullen mogelijk minder tot een groep behoren. Hierdoor is de kans weer groter dat ze worden gezien als buitenstaander en vervolgens nog een keer slachtoffer worden van pestgedrag. Dit belemmert de groei van het zelfvertrouwen (Meland et al., 2010). Uit het onderzoek van Kowalski en Limber (2013) komt naar voren dat slachtofferschap van pestgedrag een verband lijkt te hebben met afwijzing of acceptatie door leeftijdsgenoten en

het missen van het gevoel bij een groep te horen. Het zelfvertrouwen van een slachtoffer van pestgedrag kan hierdoor dalen.

Ondanks dat er wel onderzoek is geweest naar het bufferende effect van zelfvertrouwen na een traumatische gebeurtenis op depressieve symptomen of suïcidale gedachten of acties, is er nog weinig tot geen onderzoek gedaan naar het effect van zelfvertrouwen op de aanwezigheid van zingeving. Met meer onderzoek zou er kunnen worden achterhaald of er toekomst ligt in interventies die het zelfvertrouwen versterken na slachtofferschap van pestgedrag. In deze studie zal er dan ook worden gekeken naar het mediërende effect van zelfvertrouwen tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving.

Extraversie

Naast de invloed van slachtofferschap van pestgedrag op zelfvertrouwen, lijkt er ook een verband te zijn tussen slachtofferschap van pestgedrag en scores op een aantal Big Five persoonlijkheidsfactoren. Zo komt uit het onderzoek van Bakhshi en Sharma (2017) naar voren dat slachtofferschap van pestgedrag een negatief verband heeft met scores op extraversie. Mensen die slachtoffer zijn (geweest) van pestgedrag scoren lager op extraversie dan mensen die geen slachtoffer zijn (geweest) van pestgedrag.

Extraversie betreft eigenschappen zoals spontaan, sociaal en actief (Roccas et al., 2002). Personen die hoog scoren op extraversie zijn warm, positief en zoeken graag spanning op. Op het moment dat iemand slachtoffer wordt van pestgedrag is het aannemelijk dat iemand minder snel op andere mensen af stapt en wellicht minder positief naar nieuwe sociale situaties kijkt. De link tussen extraversie en de aanwezigheid van zingeving in iemands leven is onderzocht door Halama (2005). Hieruit bleek dat de aanwezigheid van zingeving is gecorreleerd met een hoge score op extraversie. Hier werd gesuggereerd dat dit te verklaren zou kunnen zijn aan de hand van meer positieve emoties, hoge sociale

bekwaamheid en levendigheid die ervoor kunnen zorgen dat het vermogen om het leven als zinvol te zien wordt verhoogd. Daarnaast lijkt een hoge score op extraversie ook een (van de beste) voorspeller(s) van de aanwezigheid van zingeving (Lavigne et al., 2013). Mensen die namelijk doelen en missies in het leven hebben en ook het gevoel hebben dit te kunnen bereiken zullen positiever in het leven staan. Hierdoor zal er meer vertrouwen zijn in het eigen kunnen, waardoor mensen actiever op zoek gaan naar sociale situaties die bevorderlijk zijn voor het ervaren van zingeving, wat pestslachtofferschap weer zou kunnen voorkomen (Hill et al., 2018).

Vriendelijkheid

Naast zelfvertrouwen en extraversie, lijkt ook vriendelijkheid een link te hebben met slachtofferschap van pestgedrag (Bakhshi & Sharma, 2017). Iemand met een hoge mate aan vriendelijkheid wordt gezien als zowel aardig als goed mee samen te werken en heeft een warme en meegaande houding tegenover anderen (Roccas et al., 2002). Als er sprake is van slachtofferschap van pestgedrag kan er beargumenteerd worden dat iemand zich minder vriendelijk opstelt in sociale situaties. Het slachtoffer kan het moeilijker vinden om samen te werken uit angst voor negatieve reacties. Er is nog weinig tot geen onderzoek gedaan naar de invloed van vriendelijkheid op de aanwezigheid van zingeving in het leven. Het is echter wel te verwachten dat een hogere score op vriendelijkheid een positieve invloed zou hebben op zingeving, aangezien iemand warm en vriendelijk is naar anderen en daardoor ook in meer positieve situaties terecht komt (Steger et al., 2008). Dit onderzoek richt zich daarom ook op vriendelijkheid als mediator.

Neuroticisme

De derde en laatste factor van de Big Five die mogelijk de relatie tussen pestgedrag en zingeving beïnvloedt is neuroticisme. Uit het onderzoek van Alonso en Romero (2017) blijkt dat er sprake is van een hoge score op neuroticisme bij mensen die slachtoffer zijn van

pestgedrag. Neuroticisme wordt gedefinieerd als emotionele instabiliteit. Het lijkt dat een hoge score op neuroticisme leidt tot een hoog niveau aan negatieve emoties, zoals angst en boosheid. Daarnaast zijn er veel twijfels over sociale situaties en ervaren mensen met een hoge score op neuroticisme meer depressieve gevoelens (Roccas et al., 2002). Als iemand slachtoffer is van pestgedrag is het aannemelijk dat er meer negatieve emoties en twijfels opspelen. Uit eerder onderzoek bleek dat er sprake was van een negatieve correlatie tussen zingeving en neuroticisme (Moomal, 1999). Met meer stabiliteit in emoties en minder twijfels is het aannemelijk dat iemand meer overtuigd is van zijn of haar doelen en het kunnen bereiken ervan en hierdoor dus meer zingeving ervaart. In dit onderzoek zal neuroticisme worden gemeten als emotionele stabiliteit.

Het is opmerkelijk dat er nog zo weinig onderzoek is geweest naar de aanwezigheid van zingeving, aangezien studies aantonen dat de aanwezigheid van zingeving een onderdeel beslaat van het geestelijk welzijn. Slachtofferschap van pestgedrag lijkt een invloed te hebben op geestelijk welzijn, waardoor er een kans is dat het effect heeft op de aanwezigheid van zingeving. Dit onderzoek zal ingaan op dit verband. Slachtofferschap van pestgedrag kan wellicht een rol spelen in de aanwezigheid van zingeving later in het leven en kan worden beïnvloed door de factoren zelfvertrouwen, extraversie, vriendelijkheid en emotionele stabiliteit (neuroticisme).

De reden dat er expliciet naar deze drie variabelen van de Big Five onderzoek wordt gedaan is dat er eerder onderzoek is waaruit blijkt dat deze onderdelen van de Big Five een link lijken te hebben met traumaverwerking (Weinberg & Gil, 2015; Zych, Farrington & Ttofi, 2019). Aangezien slachtofferschap van pestgedrag als traumatisch kan worden ervaren, is het belangrijk om te weten of deze persoonlijkheidseigenschappen worden geraakt door dit trauma en of de impact zo groot is dat het invloed heeft op de ervaring van zingeving

later in het leven. Mocht dit het geval zijn, dan zou er mogelijkheid zijn tot interventies waarbij er wordt gewerkt aan deze persoonlijkheidseigenschappen.

Autisme

Een variabele die een belangrijke invloed kan spelen op zowel slachtofferschap van pestgedrag als de aanwezigheid van zingeving is de aanwezigheid van autisme. Uit meerdere onderzoeken komt naar voren dat kinderen die gediagnosticeerd zijn met autisme vaker gepest worden dan kinderen die niet gediagnosticeerd zijn met autisme (Campbell et al., 2017; Chen & Schwartz, 2012). Daarnaast blijkt uit onderzoek dat kinderen met autisme kunnen achterlopen wat betreft de executieve functies (Seng et al., 2021). Dit zou kunnen zorgen voor het minder in staat zijn tot het volbrengen van gestelde doelen. Omdat autisme een grote rol kan spelen binnen beide variabelen, zal er worden gecontroleerd voor autisme in dit onderzoek.

In dit onderzoek staat de volgende vraag centraal: ‘Wat is het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven, en mediëren zelfvertrouwen, extraversie, vriendelijkheid en emotionele stabiliteit (neuroticisme) deze relatie?’. Een visuele weergave is te vinden in figuur 1.

Bijbehorend zijn de volgende hypothesen van toepassing;

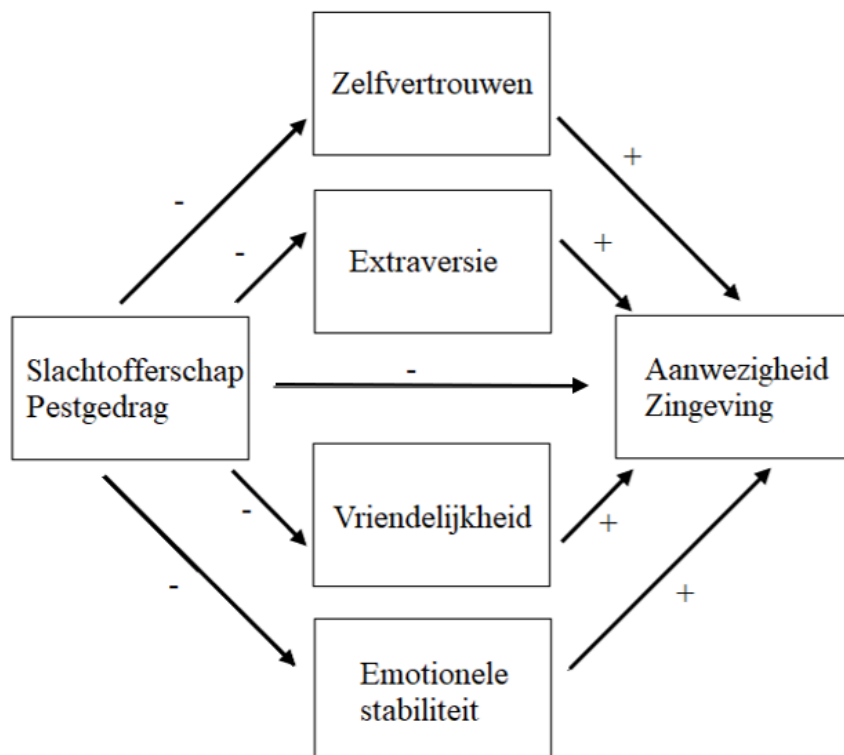
1. Er is sprake van een negatieve relatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving.
2. De relatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving wordt gemedieerd door zelfvertrouwen, waarbij slachtofferschap van pestgedrag een negatief effect heeft op zelfvertrouwen (2a) en zelfvertrouwen een positief effect heeft op de aanwezigheid van zingeving (2b).
3. De relatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving wordt gemedieerd door extraversie, waarbij slachtofferschap van

pestgedrag een negatief effect heeft op extraversie (3a) en extraversie een positief effect heeft op de aanwezigheid van zingeving (3b).

4. De relatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving wordt gemedieerd door vriendelijkheid, waarbij slachtofferschap van pestgedrag een negatief effect heeft op vriendelijkheid (4a) en vriendelijkheid een positief effect heeft op de aanwezigheid van zingeving (4b).
5. De relatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving wordt gemedieerd door emotionele stabiliteit (neuroticisme), waarbij slachtofferschap van pestgedrag een negatief effect heeft op emotionele stabiliteit (neuroticisme) (5a) en emotionele stabiliteit (neuroticisme) een positief effect heeft op de aanwezigheid van zingeving (5b).

Figuur 1

Visuele weergave van de onderzoeksvraag

Methode

Participanten

Er zijn 974 participanten meegenomen in de analyse van deze studie. De leeftijd van alle respondenten lag tussen de 17 en de 80 jaar ($M = 31,21$, $SD = 13,65$). Aan dit onderzoek deden 259 (26,2%) mannen mee en 728 (73,8%) vrouwen. Van alle participanten was 57,6% student en 42,4% niet. 66,6 % van de participanten heeft de vragenlijst in het Nederlands ingevuld. 33,4 % van de participanten heeft de vragenlijst in het Engels ingevuld. In dit onderzoek zijn beide talen meegenomen.

De participanten hebben ook de vraag gekregen of er sprake was van een Autisme Spectrum Stoornis. Hierbij waren er vier antwoordopties: 'Nee', 'Ik denk het niet', 'Ja, dat denk ik zelf, al is er geen formele diagnose gesteld' en 'Ja, die diagnose heeft een specialist gesteld'. De eerste twee antwoordopties zijn in deze analyse gerekend als 'Nee', de laatste twee antwoordopties zijn gerekend als 'Ja'. Van alle participanten geeft 19,5 % van de participanten aan dat ze zijn gediagnosticeerd met een Autisme Spectrum Stoornis of dat ze het vermoeden hebben van, maar het nog niet gediagnosticeerd is. Aangezien dit percentage hoger is dan in de gehele populatie is deze vraag meegenomen als covariaat. Naast autisme zijn ook leeftijd, geslacht en taal meegenomen als covariaat.

Procedure

De gegevens van dit onderzoek zijn verzameld aan de hand van een vragenlijst. Via een convenience sample zijn er 1.026 mensen bereikt. Deze vragenlijst is uitgezet onder een niet-klinische groep. De groep was benaderd via e-mail of via Whatsapp. De vragenlijst was onderdeel van een groot onderzoek van de Universiteit van Tilburg. De gemiddelde tijd die respondenten nodig hadden voor het invullen van de vragenlijst was 9,6 minuten. Bij de vragenlijst zat een informed consent formulier voor de respondenten. Voorafgaand aan het onderzoek was er de mogelijkheid tot het stellen van vragen. Participanten mochten ten alle

tijden stoppen met de vragenlijst en hadden het recht om meer informatie over het onderwerp op te vragen. Er is goedkeuring gegeven door de Ethical Review Board of Tilburg University (FP510).

Materialen

De vragenlijst was beschikbaar in het Nederlands en in het Engels. De vraag die hierbij centraal stond was: ‘Hoe staan u en andere mensen in het leven?’. Het uitzetten van de vragenlijst en het verzamelen van de gegevens van de vragenlijst vond plaats in 2021.

Slachtofferschap van Pestgedrag

Slachtofferschap van pestgedrag is gemeten aan de hand van de vraag “Ben je gepest tijdens je middelbare school tijd?”. De vraag werd beantwoord op een 3-punt Likert schaal met de antwoordmogelijkheden: “*Ja, soms (1)*”, “*Ja, vaker (2)*” en “*Nee (3)*”. In de analyse van dit onderzoek is deze schaal gehercodeerd. In de analyse is er gewerkt met: “*Nee (1)*”, “*Ja, soms (2)*” en “*Ja, vaker (3)*”. Hierdoor indiceert een hogere score dat iemand vaker is gepest.

Aanwezigheid van Zingeving

Aanwezigheid van zingeving in het leven van de respondenten is gemeten aan de hand van een vragenlijst met zeven verschillende stellingen uit het onderzoek van Stalpers, Stokmans en Ta (2021). Eén van deze stellingen liep van “Ik heb geen mogelijkheden om bij te dragen aan de maatschappij” tot “Ik heb meerdere mogelijkheden om bij te dragen aan de maatschappij”. Alle zeven stellingen werden beantwoord aan de hand van een vijf-punt Osgood schaal, waarbij de minimale score één en de maximale score vijf was. Hogere scores gaven aan dat er meer zingeving aanwezig is in iemands leven. De variabele is gebaseerd op bestaande instrumenten, maar niet uitgebreid getoetst op validiteit. De Cronbach’s alfa bleek in eerder onderzoek goed ($\alpha = 0.81$) te zijn en in dit huidige onderzoek was dit wederom goed ($\alpha = 0.84$).

Zelfvertrouwen

Zelfvertrouwen is gemeten aan de hand van een vragenlijst met twee stellingen uit het onderzoek van Maurer en Pierce (1998). Eén van de stellingen liep van “Ik twijfel vaak aan mezelf” tot “Ik heb veel zelfvertrouwen”. Hierbij is er gewerkt met een vijf-punt Osgood schaal met een minimale score van één en een maximale score van vijf. Hoge scores gaven aan dat er een hogere mate van zelfvertrouwen aanwezig was. De vragen bleken in eerder onderzoek valide. De Cronbach's alfa was in dit onderzoek acceptabel ($\alpha = 0.79$).

Extraversie

Extraversie is gemeten aan de hand van een vragenlijst met drie stellingen, gebaseerd op een onderzoek van Stalpers en Stokmans (2019). Eén van de stellingen liep van “Ik houd ervan om alleen te zijn” tot “Ik houd ervan om mensen om me heen te hebben”. Hierbij is er gewerkt met een vijf-punt Osgood schaal met een minimale score van één en een maximale score van vijf. Hoge scores gaven aan dat er een hogere mate van Extraversie aanwezig was. De meting is gebaseerd op bestaande instrumenten, maar deze is niet uitgebreid getoetst op validiteit. De Cronbach's alfa was in eerder onderzoek acceptabel ($\alpha = 0.74$) en was in dit onderzoek goed ($\alpha = 0.84$).

Vriendelijkheid

Vriendelijkheid is gemeten aan de hand van een vragenlijst met vier stellingen, gebaseerd op een onderzoek van Stalpers en Stokmans (2019). Eén van de stellingen liep van “Ik denk vooral aan wat goed is voor mij” tot “Ik denk vooral aan wat goed is voor anderen”. Hierbij is er gewerkt met een vijf-punt Osgood schaal met een minimale score van één en een maximale score van vijf. Hoge scores gaven aan dat er een hogere mate van vriendelijkheid aanwezig was. De meting is gebaseerd op bestaande instrumenten, maar niet uitgebreid getoetst op validiteit. In eerder onderzoek bleek de Cronbach's alfa twijfelachtig ($\alpha = 0.59$).

Ten opzichte van de eerdere vragenlijst is er een item toegevoegd, aangezien deze Cronbach's alfa te laag was. De Cronbach's alfa in dit onderzoek was acceptabel ($\alpha = 0.75$).

Neuroticisme / Emotionele Stabiliteit

Neuroticisme is gemeten aan de hand van een vragenlijst met vier stellingen, gebaseerd op een onderzoek van Stalpers en Stokmans (2019). Eén van de stellingen liep van "Ik voel me vaker ellendig zonder reden" tot "Ik voel me zelden ellendig zonder reden". Hierbij is er gewerkt met een vijf-punt Osgood schaal met een minimale score van één en een maximale score van vijf. Hoge scores gaven aan dat respondenten emotioneel stabiel waren en dus lager scoorden op neuroticisme. De variabele is gebaseerd op bestaande instrumenten, maar niet uitgebreid getoetst op validiteit. De Cronbach's alfa was in eerder onderzoek acceptabel ($\alpha = 0.78$) en was in dit onderzoek goed ($\alpha = 0.86$).

Statistische Analyses

Voor de start van de analyses is de dataset gecontroleerd op missende waarden. Participanten met missende waarden zijn verwijderd uit de dataset. Concreet betekent dit dat er 52 participanten niet zijn meegenomen, waardoor de analyse is uitgevoerd op een dataset bestaande uit 974 participanten. Er waren 506 respondenten die aangaven dat er sprake was van slachtofferschap van pesten in hun jeugd.

Het vereiste aantal respondenten voor dit onderzoek is berekend aan de hand van de G*Power versie 3.1. Met de tweezijdige a-priori power-analyse met een alfa van 0,05 bleek dat er 263 respondenten nodig waren voor een power van 0,95. Dit betekent dat de netto steekproefgrootte van 974 in dit onderzoek voldoet. Voor de analyse van de dataset is er gebruik gemaakt van *Statistical Package for the Social Sciences* (SPSS) versie 28.

Voor het analyseren van de data is er gebruik gemaakt van de Hayes Process Macro analyse (Preacher & Hayes, 2014). De analyses zijn uitgevoerd aan de hand van Model 4. Zo zijn de directe en indirecte effecten berekend. Dit betreft de variabelen slachtofferschap van

pestgedrag, zelfvertrouwen, emotionele stabiliteit (neuroticisme), extraversie, vriendelijkheid en de aanwezigheid van zingeving.

Voordat er gebruik is gemaakt van de bootstrap resampling methode van Hayes zijn de assumpties gecheckt. De assumpties die hiervoor moesten worden gecontroleerd waren: lineariteit, normaliteit, outliers, homoskedasticiteit, multicollineariteit. Er is gecontroleerd voor lineariteit aan de hand van een matrix scatterplot. en hierbij kunnen we concluderen dat aan deze assumptie is voldaan. Voor de controle van de assumptie wat betreft de normaliteit is er gebruik gemaakt van zowel een skewness als kurtosis meting. Er moest worden voldaan aan waarden tussen de -1 en +1. Aan de hand hiervan is er geconcludeerd dat er is voldaan aan de assumptie van normaliteit. De waarden van de variabelen lagen namelijk allemaal tussen de -,907 en ,077. Voor het controleren van de outliers is de Cook's distance gebruikt. Deze waarde bleek kleiner dan één (0,03), waardoor er is voldaan aan deze assumptie. Aan de hand van zowel de z-waardes op de x en y as, als de Pagan Breush test is er gecontroleerd of er sprake was van homoskedasticiteit. Ook dit bleek zo het geval te zijn. Met de VIF (Variance Inflation Factor) is er gecontroleerd of er sprake was van afwezigheid van multicollineariteit. Deze score moest lager zijn dan drie. De verschillende scores liepen van 1,044 tot 1,727, waarmee er aan de assumptie is voldaan. Aan de hand van alle bovenstaande toetsen kon er worden geconcludeerd dat er aan alle assumpties was voldaan.

Resultaten

Beschrijvende Statistieken

Wat betreft pestslachtofferschap gaven 504 participanten (51,7%) aan dat ze nooit zijn gepest in hun jeugd. 321 participanten (33%) gaven aan dat ze soms zijn gepest en 149 participanten (15,3%) gaven aan vaak te zijn gepest in hun jeugd. In Tabel 1 zijn de beschrijvende statistieken te vinden van alle ordinale variabelen uit dit onderzoek. De

grootste verschillen tussen de twee groepen zijn te vinden op de variabelen emotionele stabiliteit (neuroticisme) en zelfvertrouwen. Hoe vaker iemand gepest is, hoe lager de score op emotionele stabiliteit lijkt te zijn, oftewel hoe hoger de score op neuroticisme is. Op de variabele zelfvertrouwen is ook te zien dat hoe vaker iemand gepest is, hoe lager de score op zelfvertrouwen lijkt te zijn.

Tabel 1

Beschrijvende statistiek van de variabelen (n=974)

Variabele	Niet gepest		Soms Gepest		Vaak Gepest	
	M	SD	M	SD	M	SD
Zingeving	3,63	,73	3,51	,81	3,31	0,94
Extraversie	2,83	,95	2,72	1,00	2,40	1,03
Vriendelijkheid	3,98	,71	3,95	,73	3,87	0,82
Neuroticisme / ES	3,27	,96	3,01	1,09	2,53	1,00
Zelfvertrouwen	3,25	1,04	3,04	1,09	2,71	1,17

Noot. *M* = Gemiddelde. *SD* = Standaard Deviatie.

Correlaties

Aan de hand van de Pearson correlatieanalyse zijn de correlaties van de mediators onderling onderzocht. De uitkomsten hiervan zijn terug te vinden in Tabel 2. Alle correlaties tussen de variabelen zijn significant, met als uitzondering de correlatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en vriendelijkheid. De correlatie tussen neuroticisme en zelfvertrouwen bleek het grootst.

Tabel 2*Pearson correlatie van alle voorspellers.*

	Extraversie	Vriendelijkheid	Neuroticisme/ES	Zelfvertrouwen
Extraversie	-	-	-	-
Vriendelijkheid	,188***	-	-	-
Neuroticisme	,355***	,175***	-	-
Zelfvertrouwen	,388***	,110***	,617***	-

*Noot. *p < 0,001***Mediatieanalyse**

Aan de hand van een Hayes Process macro is er getoetst of er sprake is van een mediërend effect van zelfvertrouwen, extraversie, vriendelijkheid en neuroticisme op het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven. Hierbij is er gekozen voor MODEL 4. De covariaten die zijn meegenomen zijn leeftijd, geslacht, de aan- of afwezigheid van autisme en taal.

Direct Effect

De eerste hypothese stelt dat er sprake is van een negatief verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven. Om dit te toetsen is een lineaire regressieanalyse uitgevoerd met als onafhankelijke variabele slachtofferschap van pestgedrag en als afhankelijke variabele de aanwezigheid van zingeving in het leven. Hierbij zijn leeftijd, geslacht, autisme en taal meegenomen als covariaat. Uit de analyse blijkt dat hier geen sprake is van een significant effect ($B = -,025$; $t(,048) = -,507$; $p = ,612$) met een R van ,431 en een R^2 van ,185. Slachtofferschap van pestgedrag lijkt 1,85 % van de variantie in de aanwezigheid te verklaren. Leeftijd ($B = ,014$; $t(,002) = 8,227$); $p = <,001$), autisme ($B = -,714$; $t(,061) = -11,725$); $p = <,001$) en taal ($B = -,127$; $t(,057) = -$

2,244); $p = ,03$) lijken hier wel een significant verband te hebben op aanwezigheid van zingeving.

Door de afwezigheid van een direct effect tussen slachtofferschap van pestgedrag (onafhankelijke variabele) en de aanwezigheid van zingeving in het leven (afhankelijke variabele) is de mediatieketen gebroken. Dit betekent dat er geen sprake kan zijn van indirecte effecten via een van de mediators. Om na te gaan welke delen van het conceptueel model wel overeind kunnen blijven staan is er wel onderzoek gedaan naar Pad A en Pad B. Pad A betreft hierbij het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de mediators, waarbij Pad B het verband betreft tussen de mediators en de aanwezigheid van zingeving in het leven.

Pad A

Hypothese 2a, 3a, 4a, en 5a stelden dat er sprake is van een negatief verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en alle vier de mediators. In Tabel 3A tot en met Tabel 3D is terug te vinden welke verbanden het slachtofferschap van pestgedrag heeft gehad met de verschillende mediators (pad A). Hierbij werd er ook onderzoek gedaan naar het verband van de covariaten met de mediator. Hierbij is te zien dat enkel zelfvertrouwen (Tabel 3A) en neuroticisme (Tabel 3D) significant werden beïnvloed door slachtofferschap van pestgedrag in de jeugd, maar de covariaten geslacht en autisme met alle mediators een significant verband lijken te hebben. Taal laat ook een significant verband zien met extraversie en vriendelijkheid.

Tabel 3A*Verband X en mediator (zelfvertrouwen)(Pad A)*

Zelfvertrouwen				
	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Gepest	-,136*	,067	-2,017	,044
Leeftijd	,013***	,002	5,590	<,001
Geslacht	-,382***	,067	-5,739	<,001
Autisme	-,662***	,084	-7,850	<,001
Taal	,061	,079	,783	,434

Noot. $R = ,379$; $R^2 = ,144$. * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$

Tabel 3B*Verband X en mediator (extraversie)(Pad A)*

Extraversie				
	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Gepest	,05	,058	,864	,388
Leeftijd	-,002	,002	-,783	,433
Geslacht	-,27*	,058	-4,68	<,001
Autisme	-,861*	,083	-10,357	<,001
Taal	-,296*	,068	-4,353	<,001

Noot: * = $p < 0,001$

Tabel 3C*Verband X en mediator (vriendelijkheid)(Pad A)*

	Vriendelijkheid			
	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Gepest	,044	,047	,921	,357
Leeftijd	,001	,002	,415	,678
Geslacht	,258***	,047	5,521	<,001
Autisme	-,343***	,067	-5,09	<,001
Taal	-,145**	,055	-2,631	,008

Noot. $R = ,27$; $R^2 = ,073$. * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$

Tabel 3D*Verband X en mediator (neuroticisme)(Pad A)*

	Neuroticisme / ES			
	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Gepest	-,186**	,060	-3,109	,002
Leeftijd	,019***	,002	8,919	<,001
Geslacht	-,439***	,059	-7,398	<,001
Autisme	-,824***	,086	-9,639	<,001
Taal	-,126	,07	-1,803	,072

Noot. $R = ,518$; $R^2 = ,268$. * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$

Pad B

Hypothese 2b, 3b, 4b en 5b stelden dat alle vier de mediators een positief verband zouden hebben met aanwezigheid van zingeving in het leven. In Tabel 4 is terug te vinden wat de verbanden zijn van de verschillende mediators met de aanwezigheid van zingeving in het leven (pad B). Hierbij is te zien dat zowel alle mediators als alle covariaten

gerelateerd zijn aan de aanwezigheid van zingeving in het leven. De enige uitzondering in deze tabel is slachtofferschap van pestgedrag, dit komt door het ontbreken van het directe effect tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving.

Tabel 4

Verband mediatoren en onafhankelijke variabele met afhankelijke variabele (Pad B)

Aanwezigheid van zingeving				
	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Slachtofferschap	,043	,034	1,278	,202
Zelfvertrouwen	,396***	,02	20,275	<,001
Extraversie	,057**	,02	2,926	,004
Vriendelijkheid	,159***	,023	6,875	<,001
Neuroticisme / ES	,13***	,022	6,013	<,001
Leeftijd	,006***	,001	5,085	<,001
Geslacht	,104**	,036	2,93	,004
Autisme	-,154**	,053	-2,928	,004
Taal	-,095*	,04	-2,356	,019

Noot. $R = ,775$; $R^2 = ,601$. * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$

Discussie

Met dit onderzoek is er geprobeerd om meer duidelijkheid te scheppen binnen de literatuur betreffende het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven. Daarnaast is er met een mediatieanalyse onderzocht of dit verband verklaard wordt door bepaalde persoonlijkheidseigenschappen, als ook zelfvertrouwen. Hierbij betreft het de persoonlijkheidseigenschappen extraversie,

vriendelijkheid en neuroticisme. Om dit te onderzoeken zijn er vijf verschillende hypothesen getoetst, die uiteindelijk bestaan uit negen subhypothesen.

Verband Pestslachtofferschap en Aanwezigheid Zingeving

Vanuit de literatuur werd verwacht dat er een verband zou zijn tussen het slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving. Volgens Delgado et al. (2019) was er bijvoorbeeld minder sprake van het bereiken van de eigen doelen bij mensen die eerder slachtoffer zijn geweest van pestgedrag. Echter is er nog weinig onderzoek gedaan naar het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven. Om deze reden is de eerste hypothese in dit onderzoek opgesteld; 'Er is sprake van een verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving'. Er bleek in dit onderzoek geen sprake te zijn van een significant verband tussen deze twee variabelen. Dit suggereert dat er geen verband zou zijn tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven en dat de hypothese kan worden verworpen.

Een mogelijke verklaring voor het ontbreken van dit verband zou kunnen zijn dat er binnen de groep participanten een te grote groep mensen zat met (vermoeden van) Autisme Spectrum Stoornis (ASS). In het directe verband bleek Autisme dan ook een significante covariaat. Uit onderzoek blijkt dat kinderen op het autistisch spectrum vaker worden gepest dan kinderen zonder autisme (Campbell et al., 2017; Chen & Schwartz, 2012). Er blijkt eveneens uit onderzoek dat kinderen met autisme een hoger risico lopen om slachtoffer te worden van pestgedrag dan andere kinderen met een persoonlijkheidsproblematiek (Kloosterman et al., 2013).

Wat betreft het verband tussen autisme en de aanwezigheid van zingeving is er weinig tot geen onderzoek gedaan. Wel kan er worden verwezen naar de onderdelen van zingeving aan de hand van de theorie van Derkx et al. (2019). De onderdelen van zijn theorie zijn

doelgerichtheid, morele rechtvaardiging, competentie, eigenwaarde, coherentie, verbondenheid en transcendentie. Uit onderzoek blijkt dat mensen met autisme slechter presteren op moreel niveau (Ringshaw et al., 2021). Ook zou de eigenwaarde van mensen met autisme lager liggen dan mensen zonder autisme (Ogawa & Kojima, 2019).

Verbondenheid lijkt ook een link te hebben met autisme, zo blijkt uit het artikel van Hodges et al. (2021). Zij vonden dat verbondenheid een rol speelt in de participatie op school, wat kan leiden tot het wel of niet behalen van vooropgezette doelen. Deze verschillende aspecten van zingeving laten allemaal een link zien met autisme, waardoor er een verband aanwezig zou kunnen zijn tussen de aanwezigheid van zingeving en autisme. Dit kan betekenen dat autisme zowel op de afhankelijke als de onafhankelijke variabele invloed heeft binnen dit onderzoek. Dit zou een verklaring kunnen zijn voor het niet kunnen vinden van een significant verband binnen deze dataset en het moeten verwerpen van de centrale hypothese tussen pestslachtofferschap en de aanwezigheid van zingeving.

Een andere mogelijke oorzaak van het ontbreken van een verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving zou de leeftijd van de participanten kunnen zijn. De onderzoeken die eerder zijn besproken zijn veel gericht op kinderen en adolescenten, terwijl de gemiddelde leeftijd in deze dataset boven de 30 ligt. Aangezien de vraag over slachtofferschap van pestgedrag expliciet vraagt naar slachtofferschap van pestgedrag op de middelbare school, is dit voor veel participanten lang geleden. Onderzoek van Carlisle en Rofes (2007) laat zien dat enkel een fractie van de slachtoffers van ernstig pestgedrag op latere leeftijd symptomen van trauma vertonen. Het kan zijn dat de negatieve mentale gevolgen van het slachtofferschap zijn verholpen, of dat participanten zich dit niet goed meer kunnen herinneren. Daarnaast komt in meerdere onderzoeken naar voren dat er sprake is van een toename van aanwezigheid van zingeving

met de leeftijd (Fry, 2001; Reker, 1992; VandeCreek, 1991). Leeftijd bleek in dit onderzoek dan ook een significante covariaat.

Met de hypothese werd er verwacht dat een traumatische ervaring al pestslachtofferschap zou zorgen voor een mindere ervaring van zingeving in het leven, doordat er veel negativiteit komt kijken en mensen hierin meegetrokken worden. Uit onderzoek van Kashdan en Kane (2011) bleek echter dat post-traumatische stress juist zou leiden tot meer aanwezigheid van zingeving in het leven. Als er wordt gekeken naar één van de grootste peestsituaties ooit, de Holocaust, blijkt volgens Frankl echter het tegenovergestelde te gelden. Iedereen zou, zelfs in de naarste en ergste levenssituaties, zingeving kunnen ervaren in het leven. Het zou zelfs, voornamelijk in dit soort situaties, een boost kunnen krijgen doordat er hoop is voor de toekomst en de geliefden om hun heen. Deze bevindingen zijn onderbouwd met interviews met overlevenden. Dit kan anderzijds ook weer een scheef beeld geven, aangezien overlevenden van de holocaust waarschijnlijk de zowel fysiek als mentaal sterksten waren (Gerwood, 1994).

Zelfvertrouwen als Mediator

Naast de centrale hypothese is er onderzocht of er indirecte effecten waren via de vier mediators. Door het ontbreken van het directe effect kan er geen sprake meer zijn van indirecte effecten, maar wordt er toch onderzoek gedaan naar de kenniswinst die is geboekt. Zo bleek uit onderzoek van zowel Maliki et al. (2009) als Meland et al. (2010) dat slachtofferschap van pestgedrag kan leiden tot een lager zelfvertrouwen. Uit ander onderzoek bleek een positief verband aanwezig te zijn tussen zelfvertrouwen en de aanwezigheid van zingeving (Levina et al., 2018).

In dit huidige onderzoek blijkt dat er een significant negatief verband aanwezig is tussen slachtofferschap van pestgedrag en zelfvertrouwen. Daarnaast bleek het verband van zelfvertrouwen en de aanwezigheid van zingeving positief significant. Door het missen van

het significante verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving, was er geen sprake van een significante indirecte relatie. De hypothese (2) ‘De relatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving wordt gemedieerd door zelfvertrouwen’, is verworpen. Echter is zowel de hypothese ‘Slachtofferschap van pestgedrag heeft een negatief effect op zelfvertrouwen (2a)’, als de hypothese ‘Zelfvertrouwen heeft een positief effect op de aanwezigheid van zingeving (2b)’ bevestigd. Dit is in overeenstemming met eerder onderzoek.

Extraversie als Mediator

De derde hypothese luidde: ‘De relatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving wordt gemedieerd door extraversie’. Vanuit de literatuur werd verwacht dat slachtofferschap van pestgedrag een negatief effect zou hebben op extraversie (Bakhshi & Sharma, 2017). Daarnaast bleek uit onderzoek van Halama (2005) dat aanwezigheid van zingeving was gecorreleerd met een hogere score op extraversie.

Het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en extraversie bleek in dit onderzoek echter niet significant. Het verband van extraversie en de aanwezigheid van zingeving bleek wel significant. Hierbij was er sprake van een positief verband, wat in lijn is met eerdere literatuur. De hypothese (3) ‘De relatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving wordt gemedieerd door extraversie’ wordt verworpen. Daarnaast wordt ook de hypothese ‘Slachtofferschap van pestgedrag heeft een negatief effect op extraversie (3a)’, verworpen. Echter kan de hypothese ‘Extraversie heeft een positief effect op de aanwezigheid van zingeving (3b)’ worden bevestigd. Dit is in overeenstemming met eerder onderzoek.

Een verklaring voor het missen van het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en extraversie zou de covariaat autisme kunnen zijn. Deze covariaat had in dit verband een significant effect. In een eerder onderzoek van Barger et al. (2016) is naar voren

gekomen dat mensen met autisme significant lager scoren op extraversie. Mensen die laag scoren op extraversie zijn stiller en hebben over het algemeen een lager zelfbeeld. Dit zou in verband kunnen staan met slachtofferschap van pestgedrag.

Naast autisme zou ook taal een verklarende factor kunnen vormen in het missen van het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en extraversie. 33% van de participanten heeft de vragenlijst in het Engels ingevuld in plaats van in het Nederlands. Uit onderzoek is gebleken dat culturele verschillen een significante invloed kunnen hebben op de mate van extraversie (Olson, 2007). Daarnaast schreven Görzig, Wachs en Wright (2021) een boek over culturele verschillen wat betreft pestgedrag. Dit kan onder andere afhangen van het onderwijs, de technologische infrastructuur en de normen en waarden.

Vriendelijkheid als Mediator

De vierde hypothese van dit onderzoek betrof het effect van de mediatie van vriendelijkheid tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven. Uit onderzoek van Bakhshi en Sharma (2017) bleek dat er een verband zou zijn tussen slachtofferschap van pestgedrag en scores op vriendelijkheid. Daarnaast werd aangenomen dat er een verband zou zijn tussen vriendelijkheid en de aanwezigheid van zingeving, aangezien het component verbondenheid van zingeving verbonden lijkt te zijn met vriendelijkheid (Derx et al., 2019). Het lijkt ook aannemelijk dat mensen met een hoge score op vriendelijkheid in meer positieve situaties terecht komen, waardoor de kans op het bereiken van doelen groter wordt. De hypothese (4) luidde als volgt: ‘De relatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving wordt gemedieerd door vriendelijkheid’.

Uit het onderzoek bleek het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en aanwezigheid van zingeving niet significant, waardoor het gehele indirecte verband geen significantie liet zien. De hypothese is met deze reden dan ook verworpen. Het effect van

slachtofferschap van pestgedrag op vriendelijkheid bleek ook niet significant te zijn. De hypothese ‘Slachtofferschap van pestgedrag heeft een negatief effect op vriendelijkheid (4a)’ kan hierdoor worden verworpen. Het effect van vriendelijkheid op de aanwezigheid van zingeving was wel significant. Hierbij was er sprake van een positief verband. De hypothese ‘Vriendelijkheid heeft een positief effect op de aanwezigheid van zingeving (4b)’ is hiermee bevestigd.

Een verklaring voor het missen van een verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en vriendelijkheid zou de covariaat leeftijd kunnen zijn. Door de gemiddelde hoge leeftijd in de groep participanten is het voor veel participanten lang geleden dat het pestgedrag heeft plaatsgevonden. Het zou mogelijk kunnen zijn dat deze persoonlijkheidstrek daardoor helemaal niet meer door slachtofferschap van pestgedrag beïnvloed wordt. Uit onderzoek blijkt daarnaast dat kinderen met autisme over het algemeen lager scoren op vriendelijkheid dan andere kinderen (Nader-Grosbois & Mazzone (2014). Dit zou kunnen betekenen dat deze covariaat in dit verband een rol heeft gespeeld tussen slachtofferschap van pestgedrag en de mediator.

Neuroticisme/ Emotionele Stabiliteit als Mediator

De vijfde en laatste hypothese van dit onderzoek betrof het mediërende effect van neuroticisme. Uit onderzoek bleek dat er een verband zou zijn tussen slachtofferschap van pestgedrag en neuroticisme (Alonso & Romero, 2017). Ook bleek uit onderzoek van Moomal et al. (1999) dat er een verband zou zijn tussen de score op neuroticisme en de aanwezigheid van zingeving in het leven.

Uit dit onderzoek bleek het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en aanwezigheid van zingeving niet significant te zijn, waardoor het gehele indirecte verband geen significantie liet zien. De hypothese ‘De relatie tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving wordt gemedieerd door neuroticisme (5)’ wordt hierdoor

verworpen. Echter bleek zowel het effect van slachtofferschap van pestgedrag op neuroticisme, als het verband tussen neuroticisme en de aanwezigheid van zingeving significant in dit onderzoek. Hierbij was er sprake van een negatief verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en emotionele stabiliteit. Dit betekent dat iemand hoger scoort op neuroticisme als de persoon in kwestie slachtoffer is geweest van pestgedrag. Dit is zo geconstrueerd aangezien neuroticisme in deze studie is gedefinieerd als emotionele stabiliteit. De hypothesen ‘Slachtofferschap van pestgedrag heeft een negatief effect op emotionele stabiliteit (5a)’ en ‘Emotionele stabiliteit heeft een positief effect op de aanwezigheid van zingeving (5b)’ worden hierdoor bevestigd.

Iemand die wordt gepest zal meer negatieve gevoelens ervaren zoals angst en boosheid. De emotionele stabiliteit zal hierdoor afnemen en er zal sprake zijn van een oplopende hoeveelheid depressieve gevoelens (Roccas et al., 2002). Wanneer iemand slachtoffer is van pestgedrag is het aannemelijk dat er meer negatieve emoties en twijfels opspelen. Als emoties stabiel zijn en mensen minder twijfelen is het waarschijnlijker dat iemand beter doelen kan opstellen en deze ook beter kan bereiken (Moomal, 1999).

Leeftijd, Geslacht en Taal

Uit de verschillende toetsen komt naar voren dat leeftijd, geslacht, autisme en taal een rol spelen bij de verbanden tussen slachtofferschap van pestgedrag en de mediators en tussen de mediators en de aanwezigheid van zingeving. Oudere mensen lijken meer aanwezigheid van zingeving te ervaren. Een mogelijke verklaring is dat oudere mensen al doelen hebben bereikt in het leven en er hierdoor een vorm van vertrouwen is ontstaan.

Vrouwen lijken minder zeker te zijn over het bereiken van hun doelen. Uit onderzoek van Villanueva-Moya en Expósito (2022) blijkt dat vrouwen meer sociale druk voelen en meer angst ervaren dat ze niet de juiste doelen behalen in hun leven. Dit zorgt op de lange termijn voor een lager welzijn en kan effect hebben gehad op de aanwezigheid van zingeving

in het leven. Uit onderzoek bleek eerder al dat er sprake is van geslachtsverschillen in vormen van pesten (Rigby & Bagshaw, 2003; Rigby, 2002). Mogelijk hebben verschillende vormen van pestgedrag verschillende uitingen op het mentaal welzijn en vormt dit een verschil tussen jongens en meisjes.

Als laatste blijkt dat mensen die de vragenlijst in het Nederlands hebben ingevuld hoger scoren op aanwezigheid van zingeving. Een verklaring hiervoor kan zijn dat een groot deel van de participanten met autisme de vragenlijst in het Engels heeft ingevuld. Aan de hand van meerdere onderzoeken is de invloed van autisme op de onderdelen van zingeving van de theorie van Derkx et al. (2019) aangedragen (Ringshaw et al., 2021; Ogawa & Kojima, 2019; Hodges et al., 2019).

Sterke Punten en Limitaties

Een van de sterke punten van dit onderzoek betreft de grootte van de steekproef. Deze was, met meer dan 900 participanten, groot genoeg om duidelijke conclusies te kunnen trekken (McCarty, 1994). Daarnaast heeft het meenemen van de covariaten veel duidelijkheid gebracht in dit onderzoek. Dit onderzoek toont namelijk de invloed van zowel autisme, leeftijd en taal in het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving. Dit is iets wat nader onderzocht kan worden. Dit is tegelijkertijd ook een limitatie, aangezien deze steekproef door het grote gedeelte van mensen met autisme of een vermoeden van autisme niet representatief was voor de populatie.

Een volgende limitatie betreft de leeftijden. De leeftijden lagen ver uit elkaar, waardoor het moeilijk is om een conclusie te trekken over de invloed van slachtofferschap van pestgedrag op de andere variabelen, aangezien dit voor sommige participanten al jaren geleden heeft plaatsgevonden. Er miste in dit onderzoek ook een definiëring van slachtofferschap van pestgedrag. De respondenten van het onderzoek kregen geen uitleg over wat precies werd verstaan onder pesten. Hierdoor was de vraag multi-interpretabel. Daarnaast

was het onduidelijk wat ‘soms’ en ‘vaak’ zou betreffen. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar de verschillende effecten van verschillende vormen van pestgedrag. Uit onderzoek van Espelage en Holt (2013) blijkt echter wel dat sommige vormen van pestgedrag, zoals fysiek pestgedrag, de kans vergroot op zelfbeschadiging en suïcide. Bij verbaal pestgedrag lijkt deze kans minder groot te zijn. Onderzoeken hierover zijn controversieel (Arango et al., 2013). Dit kan verder opgedeeld en uitgelicht worden. Hiernaast was er slechts één vraag gesteld.

Toekomstig Onderzoek

Aangezien het huidige onderzoek een van de eerste is waarbij de relatie wordt verkend tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving biedt het een basis voor toekomstige studies. Wat betreft vervolgonderzoek wordt aanbevolen om een steekproef te nemen waarin de populatie meer representatief is. Hierdoor zal de externe validiteit hoger zijn. Bovendien is het aan te bevelen om onderzoek rondom pestslachtofferschap uit te breiden met een vragenlijst waarbij pesten beter gedefinieerd wordt en er meerdere stellingen zijn voor de variabele. Aan de hand hiervan zouden er sterkere conclusies kunnen worden getrokken dan aan de hand van de ene vraag die in dit onderzoek is gesteld. Daarnaast heeft dit onderzoek een opening gemaakt voor meer onderzoek naar de aanwezigheid van zingeving bij mensen met autisme.

Een aanbeveling voor vervolgonderzoek is om zelfvertrouwen, extravertie, vriendelijkheid, neuroticisme en aanwezigheid van zingeving te meten op het moment dat een kind of adolescent wordt gepest en een herhaalmeting uit te voeren een aantal jaren later. Hierdoor kan worden onderzocht wat de lange termijn invloeden van slachtofferschap van pestgedrag zijn.

Conclusie

In dit onderzoek stond de volgende hoofdvraag centraal: ‘Wat is het verband tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving in het leven, en mediëren

zelfvertrouwen, extraversie, vriendelijkheid en emotionele stabiliteit (neuroticisme) deze relatie?'. Uit de resultaten blijkt dat er geen verband is tussen slachtofferschap van pestgedrag en de aanwezigheid van zingeving. Door het ontbreken van een direct verband zijn de indirecte verbanden via de mediators niet mogelijk, in verband met een breuk in de mediatielink. Autisme, leeftijd of de huidige bevraging van pestslachtofferschap zouden hier een rol in kunnen spelen. Daarnaast zou er ook een mogelijkheid kunnen zijn dat zingeving niet wordt beïnvloed door slachtofferschap van pestgedrag, omdat er altijd nog iets is om in te geloven. Dit zou kunnen betekenen dat de lange termijn gevolgen van slachtofferschap van pestgedrag minder nadelig zijn dan gedacht, maar hier is verder onderzoek voor nodig.

Literatuurlijst

- Alonso, C., & Romero, E. (2017). Aggressors and Victims in Bullying and Cyberbullying: A Study of Personality Profiles using the Five-Factor Model. *The Spanish Journal of Psychology*, 20. <https://doi.org/10.1017/sjp.2017.73>
- Arango A, Opperman KJ, Gipson PY, King CA. Suicidal ideation and suicide attempts among youth who report bully victimization, bully perpetration and/or low social connectedness. *J Adolesc.* (2016) 51:19–29. doi: 10.1016/j.adolescence.2016.05.003
- Askeland, K. G., Bøe, T., Breivik, K., La Greca, A. M., Sivertsen, B., & Hysing, M. (2020). Life events and adolescent depressive symptoms: Protective factors associated with resilience. *PLOS ONE*, 15(6), e0234109. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0234109>
- Barger, B., Campbell, J., & Simmons, C. (2016). The Five Factor Personality Model in Children With ASD During Middle Childhood. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 31(3), 174–183. <https://doi.org/10.1177/1088357615583472>
- Buzzetta, M. E., Lenz, J. G., Hayden, S. C. W., & Osborn, D. S. (2020). Student Veterans: Meaning in Life, Negative Career Thoughts, and Depression. *The Career Development Quarterly*, 68(4), 361–373. <https://doi.org/10.1002/cdq.12242>
- Campbell, M., Hwang, Y. S., Whiteford, C., Dillon-Wallace, J., Ashburner, J., Sagers, B., & Carrington, S. (2017). Bullying Prevalence in Students With Autism Spectrum Disorder. *Australasian Journal of Special Education*, 41(2), 101–122. <https://doi.org/10.1017/jse.2017.5>
- Carlisle N, Rofes E. School Bullying: Do Adult Survivors Perceive Long-Term Effects? *Traumatology*. 2007;13(1):16-26. doi:10.1177/1534765607299911

- Chen, P. Y., & Schwartz, I. S. (2012). Bullying and Victimization Experiences of Students With Autism Spectrum Disorders in Elementary Schools. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities, 27*(4), 200–212.
<https://doi.org/10.1177/1088357612459556>
- Delgado, B., Escortell, R., Martínez-Monteagudo, M. C., Ferrández-Ferrer, A., & Sanmartín, R. (2019). Cyberbullying, self-concept and academic goals in childhood. *The Spanish Journal of Psychology, 22*. <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1017/sjp.2019.46>
- Derckx, P., Bos, P., Laceulle, H., & Machielse, A. (2019a). Meaning in life and the experience of older people. *International Journal of Ageing and Later Life, 1*–30.
<https://doi.org/10.3384/ijal.1652-8670.19467>
- Espelage DL, Holt MK. Suicidal ideation and school bullying experiences after controlling for depression and delinquency. *J Adolesc Health. (2013) 53*:S27–S31. doi: 10.1016/j.jadohealth.2012.09.017
- Fry, P. S. (2001). The Unique Contribution of Key Existential Factors to the Prediction of Psychological Well-Being of Older Adults Following Spousal Loss. *The Gerontologist, 41*(1), 69–81. <https://doi.org/10.1093/geront/41.1.69>
- Gerwood, J. B. (1994). Meaning and Love in Viktor Frankl's Writing: Reports from the Holocaust. *Psychological Reports, 75*(3), 1075–1081.
<https://doi.org/10.2466/pr0.1994.75.3.1075>
- Görzig, A., Wachs, S., & Wright, M. (2021). Cultural factors and bullying. In P. K. Smith & J. O. Norman (Eds.), *The Wiley Blackwell handbook of bullying: A comprehensive and international review of research and intervention.*, Vol. 1. (pp. 519–537). Wiley Blackwell. <https://doi-org.tilburguniversity.idm.oclc.org/10.1002/9781118482650.ch29>

- Grunbaum, J. A., Kann, L., Kinchen, S., Ross, J., Hawkins, J., Lowry, R., Harris, W. A., McManus, T., Chyen, D., & Collins, J. (2004). Youth Risk Behavior Surveillance - United States, 2003 (Abridged). *Journal of School Health, 74*(8), 307–324.
<https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2004.tb06620.x>
- Halama, P. (2005). Relationship between meaning in life and the big five personality traits in young adults and the elderly. *Institute of experimental psychologie, Slovak Academy of Sciences, 47*(3), 167 – 178.
- Heerde, J.A., & Hemphill, S.A. (2019) Are Bullying Perpetration and Victimization Associated with Adolescent Deliberate Self-Harm? A Meta-Analysis, *Archives of Suicide Research, 23*(3), 353-381. doi: 10.1080/13811118.2018.1472690
- Henry, K. L., Lovegrove, P. J., Steger, M. F., Chen, P. Y., Cigularov, K. P., & Tomazic, R. G. (2013). The Potential Role of Meaning in Life in the Relationship Between Bullying Victimization and Suicidal Ideation. *Journal of Youth and Adolescence, 43*(2), 221–232. <https://doi.org/10.1007/s10964-013-9960-2>
- Hill, C. E., Kline, K. V., Miller, M., Marks, E., Pinto-Coelho, K., & Zetzer, H. (2018). Development of the Meaning in Life Measure. *Counselling Psychology Quarterly, 32*(2), 205–226. <https://doi.org/10.1080/09515070.2018.1434483>
- Hodges, A., Cordier, R., Joosten, A., & Bourke-Taylor, H. (2021). Expert Consensus on the Development of a School-Based Intervention to Improve the School Participation and Connectedness of Elementary Students on the Autism Spectrum: A Delphi Study. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities, 37*(1), 13–23.
<https://doi.org/10.1177/10883576211030483>
- Jansen, P. W., Verlinden, M., Dommisse-van Berkel, A., Mieloo, C., van der Ende, J., Veenstra, R., ... Tiemeier, H. (2012). Prevalence of bullying and victimization among children in early elementary school: Do family and school neighbourhood

- socioeconomic status matter? *BMC Public Health*, 12(1), 494. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-12-494>.
- Kashdan, T. B., & Kane, J. Q. (2011). Post-traumatic distress and the presence of post-traumatic growth and meaning in life: Experiential avoidance as a moderator. *Personality and Individual Differences*, 50(1), 84–89. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.08.028>
- Ken Rigby & Dale Bagshaw (2003) Prospects of adolescent students collaborating with teachers in addressing issues of bullying and conflict in schools. *Educational Psychology*, 23(5), 535-546. doi: 10.1080/0144341032000123787
- Kleiman, E. M., & Beaver, J. K. (2013). A meaningful life is worth living: Meaning in life as a suicide resiliency factor. *Psychiatry Research*, 210(3), 934–939. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2013.08.002>
- Kloosterman, P. H., Kelley, E. A., Craig, W. M., Parker, J. D. A., & Javier, C. (2013). Types and experiences of bullying in adolescents with an autism spectrum disorder. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 7, 824–832. doi:10.1016/j.rasd.2013.02.013
- Kowalski, R. M., & Limber, S. P. (2013). Psychological, physical, and academic correlates of cyberbullying and traditional bullying. *Journal of Adolescent Health*, 53(1), S13–S20. doi:10.1016/j.jadohealth.2012.09.018
- Lavigne, K. M., Hofman, S., Ring, A. J., Ryder, A. G., & Woodward, T. S. (2013). The personality of meaning in life: Associations between dimensions of life meaning and the Big Five. *The Journal of Positive Psychology*, 8(1), 34–43. <https://doi.org/10.1080/17439760.2012.736527>
- Lee, C. (2006). Exploring teachers' definitions of bullying. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 11(1), 61–75. <https://doi.org/10.1080/13632750500393342>

- Levina, J., Mārtinsone, K., Mihailova, S., & Sokola-Nazarenko, M. (2018). Students' social activities, values, meaningfulness of life and self-confidence. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 7, 115.
<https://doi.org/10.17770/sie2018vol7.3444>
- Lereya, S. T., Copeland, W. E., Zammit, S., & Wolke, D. (2015). Bully/victims: a longitudinal, population-based cohort study of their mental health. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 24(12), 1461–1471. <https://doi.org/10.1007/s00787-015-0705-5>
- Li, J. B., Wang, Y. S., Dou, K., & Shang, Y. F. (2021b). On the Development of Meaning in Life Among College Freshmen: Social Relationship Antecedents and Adjustment Consequences. *Journal of Happiness Studies*. <https://doi.org/10.1007/s10902-021-00470-6>
- Maliki, A. E., Asagwara, C., & Ibu, J. E. (2009). Bullying Problems among School Children. *Journal of Human Ecology*, 25(3), 209–213.
<https://doi.org/10.1080/09709274.2009.11906157>
- Manrique, M., Allwood, M. A., Pugach, C. P., Amoh, N., & Cerbone, A. (2019). Time and support do not heal all wounds: Mental health correlates of past bullying among college students. *Journal of American College Health*, 68(3), 227–235.
<https://doi.org/10.1080/07448481.2018.1538999>
- Maurer, T. J., & Pierce, H. R. (1998). A comparison of Likert scale and traditional measures of self-efficacy. *Journal of Applied Psychology*, 83(2), 324–329.
<https://doi.org/10.1037/0021-9010.83.2.324>
- McCarty, C. (1994). Determining Sample Size for Surveys. *CAM*, 6(3), 5.
<https://doi.org/10.1177/1525822x9400600302>

- Meland, E., Rydning, J. H., Lobben, S., Breidablik, H. J., & Ekeland, T. J. (2010). Emotional, self-conceptual, and relational characteristics of bullies and the bullied. *Scandinavian Journal of Public Health, 38*(4), 359–367. <https://doi.org/10.1177/1403494810364563>
- Moomal, Z. (1999). The Relationship between Meaning in Life and Mental Well-Being. *South African Journal of Psychology, 29*(1), 36–41. <https://doi.org/10.1177/008124639902900106>
- Nader-Grosbois, N., & Mazzone, S. (2014). Emotion Regulation, Personality and Social Adjustment in Children with Autism Spectrum Disorders. *Psychology, 05*(15), 1750–1767. <https://doi.org/10.4236/psych.2014.515182>
- O'Brennan, L. M., Bradshaw, C. P., & Sawyer, A. L. (2009). Examining developmental differences in the social-emotional problems among frequent bullies, victims. *Child Abuse & Psychology in the Schools, 46*(2), 100–115. <https://doi.org/10.1002/pits.20357>.
- Ogawa, S., & Kojima, M. (2019). Contingencies of self-worth in adolescents with ASD and their correlation with subjective adjustment to school. *Advances in Autism, 6*(1), 63–71. <https://doi.org/10.1108/aia-04-2019-0010>
- Olson, K. R. (2007). Why do geographic differences exist in the worldwide distribution of extraversion and openness to experience? The history of human emigration as an explanation. *Individual Differences Research, 5*(4), 275–288.
- Olweus, D. 1993a. *Bullying at School. What We Know and What We Can Do*. Oxford: Blackwell Publishers
- Reker, G. T. (1992). *Manual of the Life Attitude Profile-Revised*. Peterborough, ON: Student Psychologists Press.
- Rigby, K. (1997). What children tell us about bullying in schools. *Children Australia, 22*(2), 28–34. <https://doi.org/10.1017/s1035077200008178>

- Rigby, K. (2002). *New Perspectives on Bullying (1e ed.)* Athenaeum Press, Gateshead, Tyne & Wear.
- Ringshaw, J. E., Hamilton, K., & Malcolm-Smith, S. (2021). Theory of Mind and Moral Decision-Making in the Context of Autism Spectrum Disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 52(4), 1693–1711. <https://doi.org/10.1007/s10803-021-05055-z>
- Roccas, S., Sagiv, L., Schwartz, S. H., & Knafo, A. (2002). The big five personality factors and personal values. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(6), 789-801. <https://doi.org/10.1177/0146167202289008>
- Salmivalli, C., & Nieminen, E. (2001). Proactive and reactive aggression among school bullies, victims, and bully-victims. *Aggressive Behavior*, 28(1), 30–44. <https://doi.org/10.1002/ab.90004>
- Seng, G. J., Tseng, W. L., Chiu, Y. N., Tsai, W. C., Wu, Y. Y., & Gau, S. S. F. (2020). Executive functions in youths with autism spectrum disorder and their unaffected siblings. *Psychological Medicine*, 51(15), 2571–2580. <https://doi.org/10.1017/s0033291720001075>
- Sigurdson, J. F., Undheim, A. M., Wallander, J. L., Lydersen, S., & Sund, A. M. (2015). The long-term effects of being bullied or a bully in adolescence on externalizing and internalizing mental health problems in adulthood. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 9(1). <https://doi.org/10.1186/s13034-015-0075-2>
- Stalpers, C. & Stokmans, M. (2019). Halen creatieve persoonlijkheden hogere rapportcijfers in het hoger onderwijs? Een empirisch onderzoek onder 665 hbo-studenten. *Tijdschrift voor Hoger Onderwijs*, 36(4), 35–53.

- Statistics, U. S. B. O. J. (2021). National Crime Victimization Survey: School Crime Supplement, [United States], 2019 (ICPSR 37816). *CrimRxiv*.
<https://doi.org/10.21428/cb6ab371.77c23b60>
- Steger, M. F. (2009). Meaning in life. In S. J. Lopez & C. R. Snyder (Eds.), *Oxford handbook of positive psychology* (pp. 679–687). Oxford University Press.
- Steger, M. F., Kashdan, T. B., Sullivan, B. A., & Lorentz, D. (2008). Understanding the Search for Meaning in Life: Personality, Cognitive Style, and the Dynamic Between Seeking and Experiencing Meaning. *Journal of Personality*, 76(2), 199–228.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2007.00484.x>
- VandeCreek, L. (1991). Identifying the Spiritually Needy Patient: The Role of Demographics. *The Caregiver Journal*, 8(3), 38–47.
<https://doi.org/10.1080/1077842x.1991.10781630>
- Villanueva-Moya, L., & Expósito, F. (2022). Are gender roles associated with well-being indicators? The role of femininity, fear of negative evaluation, and regret in decision-making in a spanish sample. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-03142-7>
- Weinberg, M., & Gil, S. (2015). Trauma as an objective or subjective experience: The association between types of traumatic events, personality traits, subjective experience of the event, and posttraumatic symptoms. *Journal of Loss and Trauma*, 21(2), 137–146. <https://doi.org/10.1080/15325024.2015.1011986>
- World Health Organization. Promoting mental health. Concepts, emerging evidence, practice. (2007). *Addiction*, 102(12), 1991. <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2007.02046.x>
- Zych, I., Farrington, D. P., & Ttofi, M. M. (2019). Protective factors against bullying and cyberbullying: A systematic review of meta-analyses. *Aggression and Violent Behavior*, 45, 4–19. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2018.06.008>